

ИНСТИТУТ ЗА ИСТОРИЧЕСКИ ИЗСЛЕДВАНИЯ
Българска академия на науките
и
ЦЕНТЪР ЗА ИЗСЛЕДВАНЕ НА РЕЛИГИИТЕ
Софийски университет „Св. Климент Охридски“

НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЯ

ИЗТОК-ЗАПАД: РЕЛИГИИ, ЦЕНТРОВЕ И ПЕРИФЕРИИ

19 – 20 октомври 2023 г., гр. София

Институт за исторически изследвания – Българска академия на науките
Бул. „Шипченски проход“, № 52, бл. 17, гр. София 1113

ПРОГРАМА

ЧЕТВЪРТЪК, 19 ОКТОМВРИ 2023 Г.

10:30–11:00 ч.

Регистрация на участниците

11:00–12:00 ч.

УВОДНА СЕСИЯ — ИСТОРИЯ И ТЕОРИЯ

Водещ: доц. д-р Надя Филипова

- **ПРОФ. Д-Р ДАНИЕЛ ВАЧКОВ**, Директор на Института за исторически изследвания, БАН
Приветствие към участниците

Пленарни доклади

- **ПРОФ. Д-Р СИМЕОН ЕВСТАТИЕВ**, Център за изследване на религиите и Катедра „Арабистика и семитология“, СУ „Св. Климент Охридски“
— *Религии, центрове и периферии: защо в множествено число?*
- **ПРОФ. ДФН ГЕОРГИ КАПРИЕВ**, Катедра „История на философията“, СУ „Св. Климент Охридски“
— *България като перманентна имперска периферия: копнежи и ефекти*
- **ПРОФ. ДИН ИЛИЯ ИЛИЕВ**, Институт за исторически изследвания, БАН
— *Център и периферия в българо-византийските църковни отношения в края на XII – началото на XIII век*

12:00–13:10 ч.

СЕСИЯ № 1 — МЕЖДУ ИЗТОКА И ЗАПАДА

Водещ: проф. д-р Симеон Евстатиев

• **12:00 – 12:20 ч.**

Пленарен доклад

ПРОФ. ДФН ИРЕНА КРЪСТЕВА, Катедра „Романистика“, СУ „Св. Климент Охридски“
— *Западното схващане на източната религиозност: ведическото жертвоприношение според Роберто Каласо*

• **12:20 – 12:40 ч.**

ПРОФ. ДИН ЙОРДАН ПЕЕВ, Катедра „Арабистика и семитология“, СУ „Св. Климент Охридски“
— *Някои въпроси около културните зони в Дома на исляма*

• **12:40 – 13:00 ч.**

д-р АНЕЛИЯ СТОЯНОВА, Институт за исторически изследвания, БАН
— *Централното значение на периферията: Унгарската военна граница между Хабсбурги и Османци през Ранното ново време*

13:00 – 13:10 ч.

Секционна дискусия

13:10 – 14:30 ч.

ОБЯД

ИНСТИТУТ ЗА ИСТОРИЧЕСКИ ИЗСЛЕДВАНИЯ, БАН

14:30 – 15:40 ч.

СЕСИЯ № 2 — ОТ ЕВРОПА ДО ИНДИЯ:

ЦЕНТЪР И ПЕРИФЕРИЯ В ИСЛЯМА И ХИНДУИЗМА

Водещ: проф. дфн Ирена Кръстева

• **14:30 – 14:50 ч.**

Пленарен доклад

ПРОФ. Д-Р МИЛЕНА БРАТОВА, Център за изследване на религиите и Катедра „Класически изток“, Софийски университет „Св. Климент Охридски“
— *Ведически ритуали през XX и XXI век: национална и транснационална значимост*

• **14:50 – 15:10 ч.**

ГЛ. АС. Д-Р СТОЯН ДОКЛЕВ, Катедра „Арабистика и семитология“, СУ „Св. Климент Охридски“
— *Между Изтока и Запада: Визията на Тарик Рамадан за европейски ислям*

• **15:10 – 15:30 ч.**

ДОКТОРАНТ САЛИХ ХАЛИЛ, Катедра „Арабистика и семитология“, СУ „Св. Климент Охридски“

— *Център – периферия: Писмата на Бали Ефенди Софийски до управата на Османската държава*

15:30 – 15:40 ч.

Секционна дискусия

15:40 – 16:50 ч.

СЕСИЯ № 3 — ПРЕПЛЕТЕНИ ИСТОРИИ НА РЕЛИГИОЗНОТО И ПОЛИТИЧЕСКОТО ВЪОБРАЖЕНИЕ

Водещ: доц. д-р Надежда Александрова

• 15:40 – 16:00 ч.

Пленарен доклад

доц. д-р ГАЛИНА ЕВСТАТИЕВА, Катедра „Арабистика и семитология“, СУ „Св. Климент Охридски“

— *Перцепции в центъра и перифериите: есхатологичните образи на ислямските райски хурии*

• 16:00 – 16:20 ч.

доц. д-р САШКА ГЕОРГИЕВА, Институт за исторически изследвания, БАН

— *Сблъсък или среща на две периферии или имало ли е „културен шок“ през XIII век*

• 16:20 – 16:40 ч.

гл. ас. д-р ФРАНЧЕСКО ДАЛАЛЪО, Институт за исторически изследвания, БАН

— *Пътувания, приключения и злополуки на българските и папските легати между Рим и Търново в началото на XIII век*

16:40 – 16:50 ч.

Секционна дискусия

16:50 – 17:20 ч.

КАФЕ-ПАУЗА

17:20 – 18:30 ч.

СЕСИЯ № 4 — ИДЕНТИЧНОСТИ, РЕЛИГИИ И ГЕОПОЛИТИКА

Водещ: доц. д-р Галина Евстатиева

• 17:20 – 17:40 ч.

Пленарен доклад

проф. д-р ИЛИЯНА МАРЧЕВА, Институт за исторически изследвания, БАН

— *Особености на отношенията на НРБ и СССР като периферия и център по време на Студената война*

• 17:40 – 18:00 ч.

гл. ас. д-р ГЕОРГИ ГЕРДЖИКОВ, Катедра „Философия“, СУ „Св. Климент Охридски“

— *Теологическите предпоставки на политическите възгледи*

• **18:00 – 18:20 ч.**

д-р Азиз НАЗМИ ШАКИР, Катедра „Арабистика и семитология“, СУ „Св. Климент Охридски“
— *Център и периферия: форми на самоидентификация сред мюсюлманските общности в България (по данни от преброяванията на населението в периода 1992 – 2021 година)*

18:20 – 18:30 ч.

Секционна дискусия

18:30 – 19:00 ч.

Обща дискусия върху докладите от първия ден

Водец: проф. д-р Милена Братоева

ПЕТЪК, 20 ОКТОМВРИ 2023 Г.

10:00 – 11:10 ч.

**СЕСИЯ № 5 — ПРОСТРАНСТВЕНИ И НОРМАТИВНИ
АСПЕКТИ НА ВРЪЗКИТЕ МЕЖДУ ЦЕНТЪР И ПЕРИФЕРИЯ**

Водец: доц. д-р ГЕРГАНА РУСЕВА

• **10:00 – 10:20 ч.**

Пленарен доклад

доц. д-р ПЕНКА ДАНОВА, Институт за исторически изследвания, БАН

— *Един венецианец в империята на Великия могол. Религията в мемоарите на Николо Манучи (1638–1717 година)*

• **10:20 – 10:40 ч.**

гл. ас. д-р КРЪСТЬО ЙОРДАНОВ, Институт за исторически изследвания, БАН

— *Провинциалната организация на войнушката институция в Румелия и централната османска власт през XVI – XVII век*

• **10:40 – 11:00 ч.**

ДОКТОРАНТ АНА МИНЧЕВА, Катедра „Арабистика и семитология“, СУ „Св. Климент Охридски“

— *Виното в исляма от гледна точка на дихотомията „център – периферия“: норма и практики в Близкия изток и на Балканите*

11:00 – 11:10 ч.

Секционна дискусия

11:10 – 11:30 ч.

КАФЕ-ПАУЗА

11:30 – 12:40 ч.

**СЕСИЯ № 6 — СКРИТОТО И ОТКРИТОТО:
ПРЕОБРАЗУВАНИЯ МЕЖДУ ПЕРИФЕРИЯТА И ЦЕНТЪРА**

Водещ: ПРОФ. ДФН ПЛАМЕН МАКАРИЕВ

• **11:30 – 11:50 ч.**

Пленарен доклад

доц. д-р ГЕРГАНА РУСЕВА, Катедра „Класически изток“, СУ „Св. Климент Охридски“

— *Калки от Шамбхала ще спаси света – централизация на идеята за спасителя в Индия*

• **11:50 – 12:10 ч.**

гл. ас. д-р ИВАН ДЮЛГЕРОВ, Катедра „Арабистика и семитология“, СУ „Св. Климент Охридски“

— *Коранът като знание, разкривано чрез „ясни“ и „неясни“ за човека знаци*

• **12:10 – 12:30 ч.**

ДОКТОРАНТ МАРТИН ЧОРБАДЖИЙСКИ, Исторически факултет, СУ „Св. Климент Охридски“

— *Трансформации по периферията – нарастващата роля на исляма в Малта през десетилетието след Арабската пролет*

12:30 – 12:40 ч.

Секционна дискусия

12:40 – 13:50 ч.

ОБЯД

ИНСТИТУТ ЗА ИСТОРИЧЕСКИ ИЗСЛЕДВАНИЯ, БАН

13:50 – 15:00 ч.

**СЕСИЯ № 7 — ЕРЕСИ, МАРГИНАЛНОСТ И
ТРАНСНАЦИОНАЛИЗЪМ**

Водещ: ПРОФ. Д-Р ИЛИЯНА МАРЧЕВА

• **13:50 – 14:10 ч.**

Пленарен доклад

доц. д-р НАДЕЖДА АЛЕКСАНДРОВА, Катедра „Българска литература“, СУ „Св. Климент Охридски“

— *За един източноевропейски поглед към ересите в исляма: гласът на Пол Рико и неговото ехо в „Система мухамеданская“ на Софроний Врачански*

• **14:10 – 14:30 ч.**

гл. ас. д-р ЙЕЛИС ЕРОЛОВА, Институт за етнология и фолклористика с Етнографски музей при БАН

— *Религия, взаимопомощ и дарения между ромите емигранти в чужбина и останалите им роднини (по примери от Североизточна България)*

• **14:30 – 14:50 ч.**

гл. ас. д-р СИМОНА САМУИЛОВА, Институт за исторически изследвания, БАН

— *Националният фонд за демокрация и износът на демокрация по американски модел в България през 90-те години на XX век*

14:50 – 15:00 ч.

Секционна дискусия

15:00 – 16:10 ч.

СЕСИЯ № 8 — РЕЛИГИИ И ПУБЛИЧНА СФЕРА

Водещ: доц. д-р ПЕНКА ДАНОВА

• **15:00 – 15:20 ч.**

Пленарен доклад

ПРОФ. ДФН ПЛАМЕН МАКАРИЕВ, Център за изследване на религиите и Катедра „Философия“, СУ „Св. Климент Охридски“

— *Източно православната деноминация в България и публичността. Център, периферия, проблемът за „общия език“*

• **15:20 – 15:40 ч.**

ГЛ. АС. Д-Р ИННА МАНАСИЕВА, Институт за исторически изследвания, БАН

— *Въпросът за автономията на украинската църква в отношенията между Царство България и Украинската държава през 1918 година*

• **15:40 – 16:00 ч.**

АС. ЕКАТЕРИНА КРАСИМИРОВА, Катедра „Арабистика и семитология“, СУ „Св. Климент Охридски“

— *Ахмад Фарис аш-Шидяк между Изтока и Запада: конверсията като преминаване от периферия в център*

16:00 – 16:10 ч.

Секционна дискусия

16:10 – 16:40 ч.

КАФЕ-ПАУЗА

16:40 – 17:50 ч.

СЕСИЯ № 9 — ГЛОБАЛНИ ЦЕНТРОВЕ И ТРАНСРЕГИОНАЛНИ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ

Водещ: доц. д-р НАДЯ ФИЛИПОВА

• **16:40 – 17:00 ч.**

Пленарен доклад

доц. д-р ЕЛЕНА КОСТОВА, Институт за исторически изследвания, БАН

— *За ролята и мястото на един дубровнишки капелан, отразени в завещанието му от края на XV век*

• **17:00 – 17:20 ч.**

ГЛ. АС. Д-Р НАДЕЖДА ЯНКОВСКА, Институт за исторически изследвания, БАН

— *Дейността на Източния блок в Африка в Брежневата епоха (1964 – 1982 година)*

- 17:20 – 17:40 ч.

АС. Д-Р МИРЕНА МИТОВА, Институт за исторически изследвания, БАН

— *Ролята на „периферията“ за икономическото развитие на „центъра“ в стратегията на САЩ в плана Маршал и програма „Точка четвърта“ (1948–1953 година)*

17:40 – 17:50 ч.

Секционна дискусия

17:50 – 19:00 ч.

СЕСИЯ № 10 — РЕФОРМИ В ПЕРИФЕРИЯТА: ИЗТОЧНА ЕВРОПА И АРАБСКИЯТ СВЯТ

Водещ: доц. д-р Елена Костова

- 17:50 – 18:10 ч.

Пленарен доклад

доц. д-р НАДЯ ФИЛИПОВА, Катедра „Арабистика и семитология“, СУ „Св. Климент Охридски“ и Институт за исторически изследвания, БАН

— *„Страничните ефекти“ на партньорството между Хафез Асад и съветския блок*

- 18:10 – 18:30 ч.

ПЪНАР ВАИД, Специалност „Арабистика“ (МП „Близкоизточни изследвания с арабски език“), СУ „Св. Климент Охридски“

— *Женският активизъм в Тунис след Жасминовата революция: социално-политически предизвикателства и тенденции*

- 18:30 – 18:50 ч.

ЙОАННА СТОЯНОВА, Специалност „Арабистика“ (МП „Близкоизточни изследвания с арабски език“), СУ „Св. Климент Охридски“

— *Тунис и арабският авторитаризъм в Магреба*

18:50 – 19:00 ч.

Секционна дискусия

19:00–19:30 ч.

ЗАКЛЮЧИТЕЛНА ОБЩА ДИСКУСИЯ И ЗАКРИВАНЕ

Водещ: проф. д-р Симеон Евстатиев

20:00 ч.

Вечеря (по желание)

РЕГЛАМЕНТ

- Докладите на всички участници са с времетраене до 20 минути, като в края на всяка сесия са предвидени и 10 минути за секционна дискусия и конкретни въпроси.
- Пленарните доклади въвеждат и концептуална проблематика, служеща като взаимовръзка между тях и секционните доклади в съответната сесия. Водещите на сесиите следят стриктно докладите да не просрочват максимума от 20 минути.
- Допълнително обсъждане и въпроси по изнесените доклади е предвидено в общата и заключителната дискусии в края на първия и съответно втория ден от конференцията.

ОРГАНИЗАЦИОНЕН КОМИТЕТ

Председател:

- доц. д-р Надя Филипова (Софийски университет „Св. Климент Охридски“ и Институт за исторически изследвания, Българска академия на науките)

Членове:

- проф. д-р Пламен Макариев (Софийски университет „Св. Климент Охридски“), доц. д-р Галина Евстатиева (Софийски университет „Св. Климент Охридски“), доц. д-р Елена Костова (Институт за исторически изследвания, Българска академия на науките), докторант Ана Минчева (Софийски университет „Св. Климент Охридски“)

НАУЧЕН СЪВЕТ

- проф. д-р Симеон Евстатиев (Софийски университет „Св. Климент Охридски“)
- проф. д-р Даниел Вачков (Институт за исторически изследвания, Българска академия на науките)
- проф. д-р Илияна Марчева (Институт за исторически изследвания, Българска академия на науките)

Конференцията се провежда в рамките на проект „Религия, център и периферия: Изтокът в Европа, Европа в Изтока“ на Центъра за изследване на религиите, подкрепен от СУ „Св. Климент Охридски“ (договор № 80-10-55/25.4.2023), и е организирана съвместно с Института за исторически изследвания при Българската академия на науките.